No. 984 Zaterdag 8 November 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA No. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,-- pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 7 November.

RAPPORT van Prof. Went.

V.

(Ten einde na te gaan, hoe men in andere koloniën te werk was gegaan, bezocht ik zooals reeds vermeld werd, Demerara, Barbados en Trinidad, verder het Departement van Landbouw der Vereenigde Staten te Washington. Omtrent hetgeen ik daar zag, heb ik uitvoerig rapport uitgebracht aan den Gouverneur van Suriname onder § 4; ik meen dus hier daarheen te mogen verwijzen. Reeds vroeger had ik ervaring verkregen omtrent hetgeen in Indië geschied was ter verkrijging van wetenschappelijke voorlichting van den landbouw; daar leerde ik in het bijzonder kennen de werking van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, van de landbouwproefstations op Java en bezocht ik de botanische tuinen te Singapore en te Saigo .

Daaraan aansluitende heb ik nu reeds in mijn rapport over Suriname een algemeen plan uiteengezet voor het verkrijgen van wetenschappelijke voorlichting van den landbouw in West-Indië. Ik zal die hier meer in 't bijzonder behandelen voor zoover betreft Curaçaosche toestanden.

Uit alles, wat in dit rapport besproken werd, valt af te leiden, dat een deskundige op de Curaçaosche eilanden in hoofdzaak de volgende taak zou hebben:

1. Het verspreiden van algemeene landbouwkennis onder de bevolking, door het houden van voordrachten, het publiceeren van brochures, het organiseeren van landbouwonderwijs:

2. Het geven van advies aan den Gouverneur en de gezaghebbers en aan particuliere planters omtrent alles, wat op landbouw en veeteelt betrekking heeft. Zulke adviezen zullen zeer dikwijls eerst gegeven kunnen worden nadat omtrent de gestelde vragen onderzoekingen zijn ingesteld, die gedeeltelijk zullen moeten bestaan uit proeven in het laboratorium, gedeeltelijk uit veldcultuurproeven;

3. Het nemen van proeven omtrent verbeteringen aan te brengen in landbouw en veeteelt op de Nederlandsche Antillen, ook wanneer hierbij niet juist een door het gouvernement of door particulieren gestelde vraag beantwoord moet worden. Ik denk daarbij vooral aan proeven omtrent de mogelijkheid van het kweeken van bepaalde gewassen op de Benedenwindsche eilanden.

(Hoezeer het groote nut niet ontkend kan worden dat de aanwezigheid van een landbouwkundige voor de kolonie zou hebben, zoo moet toch opgemerkt worden, dat dit niet voldoende kan geacht worden. Iemand, die in Europa practisch en theoretisch landbouwkunde geleerd heeft, zal zeker zijn kennis in vele gevallen kunnen toepassen, maar ook zeer dikwijls zal hij voor vragen gesteld worden, die door hem onmogelijk beantwoord kunnen worden en waar een onderzoek door een wetenschappelijk man aan vooraf moet gaan. Daarbij zijn zulke vragen natuurlijk meestal van botanischen aard, maar toch niet altijd; ook de chemicus zal nu en dan raad moeten geven, zooals bijv. in de bovengenoemde gevallen omtrent de bereiding van aloë, het looistofgehalte van divi-divi en ook omtrent de samenstelling van meststoffen, grondanalyses enz.

Nu maakt de kleinheid van onze bezittingen, dat het niet doenlijk is een dergelijke instelling met verschillende wetenschappelijke mannen zoowel voor Suriname als voor Curaçao te bekostigen. Daarom heb ik reeds in mijn Suriname-rapport voorgesteld het voorbeeld van het Britsche Rijk te volgen en te benoemen een inspecteur van den landbouw voor onze gezamenlijke West-Indische bezittingen. Deze zou zijn zetel hebben te Paramaribo en moeten zijn een wetenschappelijk gevormd botanicus. Voor zijn onderzoekingen zal hij beschikken over een laboratorium te Paramaribo, gelegen in den cultuurtuin aldaar; van dezen tuin krijgt hij de opperste leiding, terwijl het dagelijksch beheer bij een directeur berust. Onder hem staat een scheikundige, verbonden aan hetzelfde laboratorium. Beiden zouden zoowel aan Suriname als aan Curaçao diensten moeten bewijzen; evenzoo zou de cultuurtuin voor beide koloniën kunnen gebruikt worden. Zooals ik boven zeide, kan men in de dalen op Curaçao, Aruba en Bonaire het meerendeel van de planten der vochtige tropen cultiveeren, deze kunnen dus voor zoover noodig in den cultuurtuin te Paramaribo gekweekt worden en vandaar zaden en stekken verstrekt worden. Voor de Bovenwindsche eilanden zou de Paramaribosche tuin geheel dien dienst kunnen vervullen, daar op deze, zooals gezegd is, het klimaat meer vochtig tropisch is, zij het dan ook niet zoo vochtig als in Suriname.

Daarnaast zou te Curaçao een landbouwkundige benoemd moeten worden, die wel is waar ondergeschikt zou zijn aan den inspecteur van den landbouw, maar die in vele gevallen zelfstandig zou moeten optreden, omdat de zetel van den inspecteur te ver verwijderd is, om een dagelijks raadplegen mogelijk te maken. Deze landbouwkundige zou in alle gewone gevallen raad geven aan gouvernement en landbouwers, hij zou voordrachten houden over landbouw en veeteelt, hij zou in overleg met den inspecteur landbouwonderwijs organiseeren en ook in overleg met dien inspecteur brochures kunnen uitgeven, waarin op populaire wijze, zaken landbouw of veeteelt betreffende, behandeld zouden moeten worden. Bij alle vragen, die niet direct door hem beantwoord kunnen worden, zal de landbouwkundige het advies van den inspecteur inwinnen. Deze zal naar aanleiding van een dergelijke vraag, hetzij zelf een onderzoek kunnen instellen, of dit opdragen aan den scheikundige of den landbouwkundige. Deze laatste zal geen laboratorium onder zich hebben; de bedoeling is ook niet, hiervoor iemand te kiezen, die een wetenschappelijke opleiding gehad heeft, maar eerder een persoon die de Hoogere Landbouwschool te Wageningen doorloopen heeft, die zoo mogelijk daarna practische bewijzen van bekwaamheid heeft gegeven, vooral ook in het verspreiden van landbouwkennis. Daarentegen zal hij moeten kunnen beschikken over een terrein voor proeftuin en wel over een terrein, dat zooveel mogelijk de verschillende eigenaardigheden van de Curaçaosche landbouwondernemingen aantoont. Vooreerst zal hij hier proeven moeten nemen omtrent de mogelijkheid van cultuur van nieuwe gewassen op de Benedenwindsche eilanden; zooals ik boven reeds opmerkte, is het zeer waarschijnlijk, dat verschillende xerophyten daar op de hellingen der heuvels gekweekt kunnen worden, maar een vaste meening daaromtrent kan eerst worden uitgesproken, nadat proeven genomen zijn. Verder zal hij hier waarnemingen moeten doen omtrent grondbewerking, bemesting, verbetering van de rassen der reeds aanwezige cultuurplanten, enz. en daarneven zal een dergelijke tuin ook opvoedend moeten werken op de bevolking; hier zal deze kunnen zien wat het resultaat is van een rationeele bemesting, hier hoe de grondbewerking moet geschieden, hier ook hoe op de zuinigste wijze gebruik gemaakt moet worden van het beschikbare water.

Deze proeftuin op Curçao zou tevens dienst moeten doen voor de eilanden Aruba en Bonaire, die van tijd tot tijd door den landbouwkundige bezocht zou moeten worden. Zeer wenschelijk zou ik het echter ook vinden, wanneer op deze eilanden kleine proefveldjes werden aangelegd, niet zoozeer om bepaalde proeven te nemen maar tot leering van de bevolking. Het aanleggen van zulke proefvelden zou moeten geschieden volgens aanwijzigingen door den landbouwkundige te geven, terwijl het toezicht zou moeten worden opgedragen aan iemand op het eiland zelf gevestigd. Ik erken, dat daarbij wel eenige moeilijkheid zal worden ondervonden, want men zou hier moeten kunnen beschikken over iemand, die niet alleen de noodige landbouwkennis bezit, maar die ook genoeg voelt voor zulke proefvelden om er werkelijk eenige moeite voor te doen. Het meest wenschelijke zou het zeker zijn, wanneer de gezaghebbers met dit toezicht belast kunnen worden, maar op het oogenblik zal dit zeker niet op alle eilanden mogelijk zijn.

Voor de Bovenwindsche eilanden zal de landbouwkundige zeker minder kunnen doen dan voor Curaçao, Aruba en Bonaire. De toestanden zijn hier, zooals gezegd werd, zooveel meer overeenstemmend met Suriname, dat de populaire brochures, die door den inspecteur van den landbouw in Suriname verspreid worden, zeker ook van toepassing zijn op St. Eustatius, Saba en St. Martin en omgekeerd. Ook hier zou het wenschelijk zijn, proefveldjes aan te leggen en zeer waarschijnlijk zal daarbij op de medewerking van den tegenwoordigen gezaghebber van St. Eustatius gerekend kunnen worden.

Het zal wel niet noodig zijn, hier in meer bijzonderheden uiteen te zetten, wat van de wetenschappelijke voorlichting van den landbouw op onze inlanders te verwachten is. Herhaaldelijk werd in den loop van dit verslag op de tekortkomingen van den landbouw gewezen en ook telkens weer opgemerkt, welk nut deskundige voorlichting zou kunnen hebben. Herhaaldelijk werd ook gewezen op de vragen, die niet opgelost zijn, maar die eerst wetenschappelijk onderzocht zullen moeten worden, hetzij door een plantkundige of door een scheikundige.

De inspecteur van den landbouw, die voor twee kolonies dienen moet, zal benoemd moeten worden bij Koninklijk besluit, de overige ambtenaren door den gouverneur van de kolonie, waarin zij werkzaam zijn, op een voordracht van den inspecteur van den landbouw. De benoeming van den landbouwkundige zal dus geschieden door den gouverneur van Curaçao, die van scheikundige en directeur van den cultuurtuin door den gouverneur van Suriname.

De wijze van benoeming, de inrichting van het laboratorium, enz. zijn nader door mij behandeld in het rapport omtrent de landbouwstanden in Suriname onder § 5, en dus kan daarheen verwezen worden.

Wat de financieele regeling betreft, heb ik voorgesteld, dat de kosten van bouw en inrichting en evenzoo de jaarlijksche onkosten van het laboratorium komen ten laste van Suriname, dat dit ook het geval is met de traktementen van den scheikundige en den directeur van den cultuurtuin en met de verdere kosten van den tuin. Van het traktement van den inspecteur van den landbouw dat geraamd werd op ƒ 8000, heb ik voorgesteld ¾ voor rekening van Suriname, ¼ voor rekening van Curaçao te brengen. Evenzoo zouden de reiskosten van en naar de Curaçaosche eilanden ten bate van deze kolonie komen; wanneer voor zulke reizen gebruik gemaakt kan worden van Hr. Ms. stationschip in de West-Indische wateren, zooals dit ook in de Britsche koloniën mogelijk is, dan zouden die kosten zeker niet groot behoeven te zijn. Het traktement van den landbouwkundige zou kunnen gesteld worden op f 4000 's jaars, dit zou geheel ten koste van Curaçao moeten gebracht worden.

Evenzoo zouden de door hem te verrichten uitgaven voor reizen, bureaubenoodigdheden, publicaties komen ten laste van deze kolonie, hoewel deze moeilijk te ramen zijn, meen ik, dat men ze gevoegelijk voorloopig op f 1000 kan stellen, welke som echter het eerste jaar wel niet geheel gebruikt zal worden.

Er blijft dan nog over ten laste van Curaçao de kosten van inrichting en onderhoud van den proeftuin en de proefveldjes op de overige eilanden. Omtrent deze laatste valt voorloopig nog niet veel te zeggen; zij kunnen pas ingericht worden na aanwijzing van den inspecteur of den landbouwkundige en nadat deze de verschillende eilanden bezocht hebben; een bepaalde post kan daarvoor dan ook nog moeilijk op de begrooting gebracht worden. Voor den proeftuin op Curaçao zal men zooveel mogelijk een stuk gouvernementsterrein moeten uitzoeken. Zeer dicht in de na-

bijheid van Willemstad zal men dit wel niet vinden; het terrein, dat mij daarvoor aangewezen werd in de nabijheid van het Oude Militair Hospitaal scheen mij ongeschikt, vooral omdat er geen of alleen zoutwater te krijgen is. Maar wenschelijk zou het ook zijn, dat een dergelijk terrein door den landbouwkundige werd uitgekozen. Rekent men verder, dat op zulk een terrein 10 werklieden noodig zouden zijn op een loon van f180, dat er een f500 voor werktuigen, mest, enz. benoodigd zijn en rekent men nog een f200 voor onvoorziene uitgaven, dan zouden er f2500 noodig zijn voor het jaarlijksche onderhoud van dien proeftuin. Deze post zal echter waarschijnlijk in het jaar 1903 nog niet noodig zijn, eerst moeten toch door den inspecteur met den landbouwkundige de noodige plannen ontworpen worden. De totaalverhooging van de begrooting van Curaçao zou dus bedragen f2000 + f4000 + f1000 = f7000.

Hierbij is niet gerekend op kosten voor het landbouwonderwijs. Deze zijn moeilijk te ramen en de geheele organisatie van dit onderwijs zal in een kolonie als Curaçao zeker op groote bezwaren stuiten. Terwijl het in Suriname met zijn goed georganiseerd onderwijsstelsel zeker toch gemakkelijk zal gaan, kan men op Curaçao nauwelijks van een onderwijsstelsel spreken. Enkele gouvernementsscholen, waar een hoog schoolgeld geheven wordt en daarnaast particuliere scholen, die van Regeeringswege gesubsidieerd worden, zonder dat daarbij eenige waarborg gegeven wordt, dat het onderwijs werkelijk voldoende is. Daarbij een groot aantal kinderen, die in het geheel geen onderwijs ontvangen en eindelijk op het meerendeel der scholen wordt het onderwijs gegeven in een patois, het Papiamentsch, waarin geen boeken verschenen zijn, die op landbouw of natuurkennis betrekking hebben. Een organisatie van het landbouwonderwijs zal dan ook pas mogelijk zijn, waarin bepaalde voorwaarden verbonden worden aan het subsidieeren van bijzondere scholen, wanneer het schoolbezoek meer algemeen kan worden, wanneer het schoolgeld op de gouvernementsscholen verlaagd wordt, wanneer het onderwijs in het Nederlandsch verplichtend gesteld wordt.) Het komt mij (trouwens) ook (overigens) voor, dat het geen onrechtvaardige eisch is, dat in onze kolonie het Nederlandsch onderwezen wordt, vooral wanneer thans het moederland de kolonie financieel steunt. Onze taal is steeds verwaarloosd, met dit gevolg, dat zelfs de beschaafde standen op Curaçao slecht Nederlandsch spreken, dat er op de bovenwindsche eilanden nauwelijks menschen te vinden zijn, die een woord van onze taal verstaan, in tegenstelling bijv. met het Fransche deel van St. Martin, waar men elken neger in het Fransch kan aanspreken. Men zou dan kunnen trachten, evenals in de Engelsche koloniën: 1°. beurzen te geven aan bekwame, onbemiddelde jongelieden om de landbouwschool te Wageningen te bezoeken; 2°. uit Nederland zooveel mogelijk uit te zenden onderwijzers met akte landbouw, 3°. aan de onderwijzers, die deze niet bezitten, landbouwcursussen op Curaçao te geven.

Wanneer de hier door mij aanbevolen maatregelen mochten uitgevoerd worden, dan ben ik overtuigd, dat er verbetering komen zal in de landbouwstanden op de Curaçaosche eilanden. Deze verbetering zal niet in enkele maanden intreden, maar pas zeer langzamerhand kan zich het gevolg van de genomen maatregelen doen gevoelen. Niemand, die de toestanden kent, zal dan ook meenen, dat er een plotselinge verbetering mogelijk is en dat vooral, omdat wel is waar periodes van droogte, zoals die van het laatste drietal jaren op Curaçao, Aruba en Bonaire zeer schadelijk werken, maar toch de eigenlijke oorzaak van den ellendigen toestand ligt in gebrek aan kennis en energie, en daarin is zeer zeker verandering te brengen, maar natuurlijk alleen geleidelijk.

DE SISALCULTUUR.

De vraag naar de mogelijkheid en de wenschelijkheid van de invoering der cultuur van de sisal (agave, rigida, var. sisalana) wordt hier geheel afzonderlijk behandeld, omdat mijns inziens hoe belangrijk deze vraag ook moge zijn, de toekomst van Curaçao volstrekt niet afhankelijk is van een bevestigende beantwoording daarvan. Men hoort dit wel eens zoo voorstellen: met de sisalcultuur zou Curaçao gered zijn, mislukt deze, dan zou er niets meer te hopen zijn. Nu is er uit het voorgaande wel voldoende gebleken, dat ik ook zonder sisal een winstgevend landbouwbedrijf op Curaçao en de andere eilanden zeer goed mogelijk acht, dat ik dan ook voor cultuur op de droge plaatsen vooral denk aan de reeds daar voorkomende planten, zooals divi-divi en aloë; zelfs meen ik, dat de hoop op een winstgevende sisalindustrie in zooverre ongunstig werkt, dat verschillende personen nu ook niets anders gaan beproeven. Maar dit neemt niet weg, dat de invoering van elke nieuwe cultuur van belang kan zijn voor de kolonie en daarom heb ik ook getracht mij een denkbeeld te vormen omtrent de eventueele toekomst van de sisal op de bovenwindsche eilanden.

Ik behoef hier niet te spreken, wat er over de sisal geschreven is; dit werd op uitmuntende wijze samengevat door den Heer J. H. J. HAMELBERG in een artikel, dat verschenen is in het tweede jaarlijksche verslag van het Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap gevestigd te Willemstad, Curaçao, van 1898 onder den titel „Een nieuwe cultuur voor de kolonie Curaçao." Ik zal dus hier uitsluitend bespreken, wat ik zelf gezien heb van die cultuur en welke gevolgtrekkingen ik daaruit heb afgeleid met het oog op de mogelijkheid de plant op Curaçao te kweeken.

Ik bezocht Trinidad, omdat er medegedeeld was geworden, dat daar sisalcultuur zou zijn en dat bovendien in den botanischen tuin sisalplanten verkrijgbaar zouden zijn. Volgens de mededeelingen van den heer Hart, superintendent van den botanischen tuin aldaar, is er wel op enkele plaatsen op Trinidad sisal geplant, maar alleen op zeer kleine schaal en men heeft de zaak niet voortgezet, omdat in dit vochtige tropische klimaat de cultuur van andere gewassen meer voordeel oplevert. Volgens denzelfden zegsman is men op Tobago begonnen met een sisalaanplanting, die echter weer verlaten werd; de zaak slaagde niet, omdat het kapitaal te klein was, maar de plant is daar nu overal verwilderd en volgens Hart zouden hier duizenden plantjes te verkrijgen zijn voor ongeveer 6 shilling de duizend stuks. In den botanischen tuin is er van deze plant maar zeer weinig te vinden; er staan eenige oude exemplaren, die spoedig opgeruimd zullen worden en die gedeeltelijk gebloeid hebben. Aan de bloeizijde ontstaan altijd een groot aantal broedknoppen, die afvallen en dan tot jonge planten uitloopen; zoodoende ziet men rondom die oude individiuen eenige honderden jonge plantjes. Deze kunnen van den botanischen tuin gekocht worden en evenzoo een groep van planten, die zich in den proeftuin bevinden. Maar in het algemeen viel, hetgeen ik hier van de agave rigida sisalana zag, mij zeer tegen. Op Trinidad zelf is er zeker niet veel van te krijgen, misschien echter wel op Tobago. Verder vermeld ik nog, dat de heer Hart mij meedeelde, dat de planten beter door uitloopers dan door broedknoppen kunnen worden voortgeplant, omdat de broedknoppen een jaar noodig hebben om de grootte van uitloopers te verkrijgen, dat bij het propageeren door uitloopers planten van 3 of 4 jaar product beginnen te leveren en dit doen tot ongeveer het tiende jaar.

Leverde het bezoek aan Trinidad dus in dit opzicht niet veel resultaat op, van veel nut was mij het verblijf op de Bahama eilanden. Op den tocht met Hr. Ms. korvet „Sommelsdijk" passeerde ik een aantal van deze lage koraaleilanden, die alle den indruk maakten van grootte dorheid en dienzelfden indruk behoudt men, wanneer men op New-Providence aan wal komt. Toch valt er niet zoo heel weinig regen; van de Colonial Secretary kreeg ik een staat van de gevallen regen in de jaren 1896—1900; deze, omgerekend in millimeters vindt men in Bijlage no. 7. Men ziet daaruit, dat in die jaren: gemiddeld ongeveer 1250 mM. regen per jaar viel. Maar daarbij moet bedacht worden, dat grondverheffingen bijna geheel ontbreken en dat de grond uiterst poreus is, zoodat het gevallen water er dadelijk in wegtrekt. Op geen van de Bahamas komt dan ook een riviertje voor, overal vindt men koraalrotsen met een uiterst dun laagje teelaarde of geheel naakt. Het vruchtbaarste eiland is nog Elutheria, het allerdorste Inagua, New Providence, door mij bezocht, houdt het midden tusschen deze beide.

Vroeger kregen de eilanden een subsidie van het moederland, maar sedert enkele jaren worden de uitgaven door de inkomsten gedekt. Deze inkomsten ten bedrage van plm. 80,000 p. st. worden verkregen (met uitzondering van enkele kleinigheden) door invoerrechten, die ongeveer 20 pCt. van de waarde bedragen. Hoofdbron van inkomst op de eilanden is de sponzenvisscherij, in de tweede plaats komt de vruchtenteelt, in de derde de sisalcultuur. Deze zal vermoedelijk al spoedig de tweede plaats gaan innemen, want de jonge cultuur breidt zich meer en meer uit. Eindelijk wordt op Inagua nog een geringe hoeveelheid zout gewonnen. Het gouvernement bemoeit zich absoluut niet met den landbouw; alleen bestaat er een bepaling, dat fruit bij den verkoop geregistreerd moet worden; men tracht op die wijze fruitdiefstal tegen te gaan. Een zeer gewenschte wettelijke maatregel is zelfs nog niet tot tot stand gekomen, namelijk de keuring van exportfruit door het Gouvernement, ten einde te verhinderen. dat slechte en verrotte vruchten uitgevoerd worden. Dit schijnt tamelijk veel te geschieden en daardoor krijgen de vruchten van de Bahamas een slechten naam in de Vereenigde staten, zoodat hetzelfde fruit daar veel meer opbrengt, wanneer er een Floridamerk op staat, dan wanneer het een merk van de Bahamas draagt.

Toch is de tegenwoordige sisalcultuur, te danken aan een van de vorige Gouverneurs, Sir Ambrose Shea, die door zijn bemoeïngen een grooten dienst aan de eilanden bewezen heeft, zelfs al moge het waar zijn, dat een aantal sisalondernemingen mislukt zijn. Daaronder zijn er niet alleen, die met een te klein kapitaal begonnen waren, maar ook bijv. een zeer groote maatschappij op Andros opgericht met een kapitaal van 70,000 p. st. De oorzaak was wel deze, dat men in de aanvang de condities der cultuur niet goed kende; nu gaat het beter, nu men geleerd heeft, allerlei fouten te vermijden. Zoo weet men nu, dat er niet op absoluut onvruchtbaren grond geplant moet worden, evenmin op te vochtige terreinen. Er is wel niet veel grond noodig, maar er moet toch een weinig aarde in de spleten van de rotsen zichtbaar zijn.

Bij eenige tochten over het eiland New-Providence werd een indruk van de Flora verkregen. Zooals ik reeds zeide, valt er wel betrekkelijk veel regen, maar de poreuse grond, de vrij sterke winden (de eilanden liggen juist op de grens van de Passaatwinden, nu eens waaien deze, dan weer niet) en de betrekkelijk lage temperatuur gedurende de wintermaanden maken toch, dat ook hier de flora in hoofdzaak uit xerophyten bestaat. De echt tropische boomen ontbreken bijna geheel, meestal ziet men lage heestertjes en halve kruiden; slingerplanten komen bijna niet voor en van epiphyten vindt men maar een enkele Bromeliacea, die sterk doet denken aan de Curaçaosche, wat betreft de inrichting ter bescherming tegen de groote droogte.

In den tuin van Government house wordt geïrrigeerd met behulp van een put van 30 voet diepte, waar op een Amerikaansche windmolen staat. Daardoor kunnen er tal van gewassen gekweekt worden, zoowel uit het Noorden, zooals Europeesche groenten, aardbeziën, viooltjes, als ook tropische boomen. Van de laatstgenoemde staan advocaat en sapodille vrij goed, terwijl andere er leelijk uitzien, zooals bijv. manja's, flamboyant (Poinciana regia), amandelboom) Berminalia Catappa) en enkele zeer slecht groeien waaronder de Midden- en Zuid-Amerikaansche caoutchouc-planten (Castilloa en Hevea). Als gras vindt men er het zoogenaamde Bermuda- of Bahamagras (Cyndom Dactylon) dat ook in de Zuidelijke Vereenigde Staten veel voorkomt en dat hier spontaan is, dat echter meestal een zeer dorren indruk maakt, behalve op plaatsen, waar geïrrigeerd wordt.

Bij een bezoek aan het Oosten van het eiland werd een groote ananasaanplanting bij Seaview bezichtigd. Ananassen worden op zeer groote schaal gekweekt en dan meestal in Augustus geplant en in Mei van het tweede jaar geoogst. Meestal worden uitloopers geplant, somtijds toppen, en bijna altijd staan de individuen zeer dicht bijeen. Waar de ananassen gekweekt worden komt de harde koraalrots overal voor den dag, zoodat er plantgaten gemaakt moeten worden met ijzeren staven. Er wordt gebruik gemaakt van kunstmest, want stalmest ontbreekt op het eiland; nadat men twee of drie oogsten van denzelfden grond heeft verkregen, laat men deze aan zich zelf over, tot dat hij weer met heesters begroeid is. De ananassen worden naar de Vereenigde Staten uitgevoerd, meestal naar Baltimore en daar, worden zij in bussen ingemaakt. Ik vermeld deze ananascultuur even, omdat het mij wenschelijk zou voorkomen, proeven er mee ook op onze eilanden te nemen, waarbij dan wellicht het inmaken in bussen dadelijk op de productieplaats zou kunnen geschieden.

Langs den weg naar Seaview ziet men een vrij groot aantal aanplantingen van sisal. Ik moet erkennen, dat ik eerst meende volkomen wild terrein voor mij te hebben, of ten minste verlaten plantages, maar dit bleek niet het geval te zijn. Toch stonden alle planten te midden van onkruid, sommige overgroeid door manshooge heesters. Het was duidelijk, dat er in elk geval absoluut geen zorg aan deze aanplantingen besteed werd en in zooverre zou het voor vele eigenaars van gronden op Curaçao een ideale cultuur zijn. Maar ook hier schijnt men goede resultaten alleen met de noodige zorg te kunnen verkrijgen.

De grootste plantage van het eiland New-Providence is het eigendom van den heer Menendez. Deze had de vriendelijkheid mij op zijn onderneming rond te leiden en alle gewenschte inlichtingen te verschaffen. De totale oppervlakte bedraagt 1300 acres, waarvan 400 in cultuur zijn gebracht; de eigenaar zou gaarne meer planten, maar bij gebrek aan kapitaal gaat het uitbreiden slechts zeer langzaam. Het aantal arbeiders bedraagt nog geen 100, waarvan 15 in de fabriek; er wordt een — voor West-Indië — hoog loon betaald, namelijk plm. f1,20 voor een man, vrouwen krijgen de helft en kinderen nog iets minder.

De aanplantingen zagen er op sommige plaatsen vrij goed uit, waar kort geleden het onkruid opgegroeid was, maar elders verwoekerde de sisal in sterke mate. Dit is een gevolg hiervan, dat slechts eenmaal in het jaar onkruid gewied wordt en wel op het oogenblik, dat de bladeren geoogst worden, omdat men er anders te moeilijk bij kan komen. Een verdere bewerking zou ook niet baten, evenmin als het gebruik van mest en volgens den eigenaar hindert het vele onkruid volstrekt niet.

De grond bestaat uit koraalrots, maar met een klein beetje aarde, zooals men het ook op Curaçao op vele plaatsen aantreft, zooals reeds gezegd werd, is geheel onvruchtbare grond niet geschikt voor sisal. Sommigen meenen, dat sisal beter groeit op de hellingen van heuvels dan in de vlakte, maar de heer Menendez heeft dit niet waargenomen en bij mijn bezoek kan ook ik hiervan geen indruk krijgen.

Bij het planten worden gaten in de rots gemaakt; dan kunnen voor het uitpooten broedknoppen (poleplants) of uitloopers (suckers) gebezigd worden. In het eerste geval duurt het ongeveer 7, in het laatste 4 tot 5 jaar, voordat geoogst kan worden; dan kan het oogsten gedurende 3 á 5 jaar worden voortgezet. Meer nauwkeurig kan dit niet opgegeven worden, omdat het afhankelijk is van uitwendige omstandigheden, zoowel van den bodem als van het weer. Het oogsten mag niet bij al te jonge planten geschieden, omdat dan de later ontwikkelde bladeren klein blijven. Meestal doet men het beste, pas met snijden te beginnen, wanneer de bladeren horizontaal gaan staan. De heer Menendez volgt nu deze methode, dat hij dan alles snijdt tot aan de binnenste nog opgerolde bladeren toe. Die planten komen ten slotte weer bij, maar het is de vraag, hoe zij zich dan verder zullen gedragen. Zeer zeker kan op die wijze van elke plant slechts eenmaal in het jaar geoogst worden, maar dan ook heel veel.

(*Slot volgt.*)

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke berichten.

Woensdagmorgen was de groote, ruime Rozenkranskerk letterlijk gevuld met geloovigen, die tegenwoordig wilden zijn bij de plechtige H. Mis van requiem, welke werd opgedragen voor de zielerust van wijlen MGR. B. TH. J. FREDERIKS, oud-pastoor ook der parochie van Pietermaai.

De Gouverneur.

Langzamerhand beginnen de krachten terug te komen, de hooge lijder zit reeds een paar uur per dag op en kan met behulp van krukken weer een weinig beweging nemen; van harte hopen wij, dat de beterschap toeneme en weldra de volle krachten herkregen worden, al zal de buitengewone zwakte door zulk een zware ziekte veroorzaakt, nu juist niet zoo heel spoedig overwonnen zijn.

Marine.

H. M. pantserschip „De Ruyter," heeft in aftimmering gelegen te Rotterdam bij de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Feyenoord", en is in de tweede helft der maand October aldaar in dienst gesteld onder commando van den kapitein ter zee A. C. van der Sande Lacoste. Na te Rotterdam te zijn uitgerust, zal genoemde bodem nog voor een korten tijd naar Nieuwediep vertrekken, om nog in dit najaar de reis naar West-Indië te aanvaarden. In Juni van het volgend jaar zal „De Ruyter" weder naar Nederland terugkeeren en zal dan vóór het vertrek naar Oost-Indië worden voorzien van een Marconi-telegraaftoestel.

(*De Surinamer*)

Koloniale Raad.

Maandagavond 10 November is er wederom vergadering. Dit bericht danken wij aan „*De Vrijmoedige*." 't Ware te wenschen, dat immer de vergadering van den Kolonialen Raad in een der bladen werd *aangekondigd*, dan was het ten minste mogelijk daarbij tegenwoordig te zijn. De lessenaars en stoelen voor de pers schijnen nog altijd in de maak. Intusschen zoude dit ons niet weerhouden de vergadering bij te wonen, als de dag maar bekend was, want de onderwerpen, die behandeld moeten worden zijn belangrijk genoeg. Wij hebben voor ons liggen: 1°. Ontwerp-verordening houdende wijziging van de belasting op Grondeigendommen en Hypotheken, 2°. Ontwerp-Verordeningen (a—e) tot wijziging der regelingen der belastingen op de onderhoorige eilanden, 3°. Ontwerp-Verordening houdende algemeene bepalingen omtrent de wijze, waarop de verzending van geld door middel van postwissels in het binnenlandsch verkeer der kolonie kan plaats vinden, 4°. Ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van 16 Juli 1867|8 Januari 1868 (P. B. 1868 No. 3), „houdende vaststelling eener verordening op het verleenen van wachtgeld en van binnenlandsch verlof aan ambtenaren," zooals zij gewijzigd is bij de verordening van 11|13 November 1872 (P. B. 1872 No. 32). Daarenboven wachten nog eenige andere ontwerpen op de slotbehandeling, van de schoolquaestie bijv. hoorden wij tot dusverre niets meer.

Niettegenstaande er zooveel werk is, hebben wij nog nergens een verslag der vergadering gelezen. Wel lazen wij *herhaaldelijk*, dat de vergadering niet kon doorgaan wegens gebrek aan voldoende opkomst. Op 28 October waren er zes, op 3 November 2 leden tegenwoordig; wij zijn niet te weten kunnen komen hoeveel leden er op 14 October waren verschenen, toen de vergadering voor de eerste maal moest uitgesteld worden.

't Spijt ons voor de actieve leden, die zoo herhaaldelijk voor niets zijn gekomen en vooral voor de kolonie, welke reeds zoo lang wacht op goede verbeteringen.

Wij hopen de volgende week een verslag te kunnen geven van de vergadering, welke a. s. Maandag gehouden moet worden.

Billijk?

Het is bekend, en menigeen heeft het reeds ondervonden, dat in den laatsten tijd met strengheid de verschuldigde belastingpenningen worden geïnd. Dit is rechtvaardig en mag geschieden, ofschoon het niet altijd even aangenaam is voor den schatplichtige.

Met reden echter, dunkt ons, wordt er geklaagd over de reeds zoo druk besproken belasting op de rijtuigen.

Lieden, die nooit of nimmer zich de weelde van een rijtuig konden veroorloven, of sinds geruimen tijd, reeds lang voor de wet in werking trad, hun rijtuig hebben afgeschaft, worden nu met belastingbiljetten noodeloos uit hun humeur gebracht en zelfs bij waarschuwing *verplicht tot betaling*.

Het *zenden* van een belastingbiljet schijnt derhalve een rechtsgrond te zijn, waaruit verplichting ontspruit om deze belasting te betalen; want het rijtuig, dat belast zou zijn, is nergens te vinden en bestaat niet.— Dan hadde men moeten doleeren.— Is men hiertoe verplicht, als men in 't geheel geen rijtuig heeft! Die zoogenaamde verplichting ontstaat dus ook uit *het zenden van een biljet*. Billijk is het, dat men *doleert* als men *te hoog* is aangeslagen, maar nimmer, toch zal men iemand een verplichting kunnen opleggen, hoe gering ook, als er geen grond is voor de te heffen belasting; dit is de burgers onnoodig lastig vallen. Te dwingen tot niet verschuldigde belasting, minstens onbillijk.

Havennieuws.

Zondagmorgen is de *Gazelle* naar La Guaira vertrokken. Dinsdagochtend kwam de *Falke* hier binnen. Donderdag is H. M. *Holland* uit La Guaira teruggekeerd.

Montefiore.

Heden, den verjaardag van Sir Mozes MONTEFIORE, heeft het fonds dat diens naam draagt, de drie kerkelijke gemeenten in staat gesteld de armen te bedeelen.

Met dankbaarheid heeft de Apost. Vicarius van Curaçao Mgr. VAN BAARS 25 gld. voor de katholieke armen ontvangen.

Officieele berichten.

Onder dagteekening van den 4n. October 1902 is door den Hoog Edel Gestrengen Heer Gouverneur der Kolonie het volgend schrijven van Z. E. den Heer Minister van Koloniën ontvangen.

Ingevolge de bevelen van Hare Majesteit de Koningin heb ik de eer U HoogEdelGestrenge te verzoeken Hoogstderzelver dank, alsmede dien van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der *Nederlanden*, Hertog van *Mecklenburg*, te willen overbrengen voor de gelukwenschen en gevoelens van gehechtheid, liefde en trouw, geuit ter gelegenheid van de viering van Harer Majesteits jongsten verjaardag door de autoriteiten en colleges en door de ingezetenen der kolonie *Curaçao*, alsmede voor de gelukwenschen van den Commandant en het état-major van het toen in de haven van *Curaçao* liggend oorlogsschip der *Vereenigde Staten van Amerika "Marietta"*.

* *
*

Bij Gouvernements-beschikking, is:

1°. in de plaats van den Heer MORDY S. L. MADURO, die verhinderd wordt de hem gedane opdracht van lid der commissie van schatting der grondeigendommen voor de jaren 1903—1905 te aanvaarden, de Heer M. DE MARCHENA benoemd tot lid van die commissie.

2°. aan den Heer O. TILLERMAN, 1ste Commies, belast met de in- en uitklaring enz., gerekend te zijn ingegaan den 5den dezer maand, tot verder herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van ééne maand verleend.

3°. aan JAN B. VAN BERKEL, torenwachter op Klein-Curaçao, gerekend te zijn ingegaan den 5den dezer, tot verder herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van ééne maand verleend.

Gevallen regen.

van 15	— 22 Sept........	0 mM.
van 22	— 29 Sept........	20,2 mM.
van 29 Sept	— 6 Oct........	2 mM.
van 6	— 13 Oct........	1,8 mM.
van 13	— 27 „	0 mM
van 27	— 31 „	4 mM.
	Totaal	28 mM.

Posterij.

De Nederlandsche paketschoener *Gouverneur van Heerdt* zal voorloopig niet in de vaart zijn. De brievenmalen bestemd voor de eilanden Bonaire en Aruba zullen met de eventüeel naar die plaatsen vertrekkende vaartuigen worden geëxpedieerd.

Er zal kennis worden gegeven, wanneer bovengenoemd vaartuig weer in de vaart zal worden gebracht.

* *
*

Van af 1 Januari 1903 zal men minder betalen voor brieven en andere stukken, die met de „mails", d. i. niet rechtstreeks (K. W. I. M.) verzonden worden van Curaçao naar Suriname of Nederland:

a. brieven. 12½ cent per 15 gr. of gedeelte van 15 gr.

b. briefkaarten 5 cent.

c. documenten, 12½ cent per 50 gr., of minder; monsters 5 cent voor elke verzending onder afzonderlijk adres, drukwerk 2½ cent.

Ongefrankeerde stukken worden niet verzonden.

* *
*

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Teresila Calvenhoven, Rosaura de Marchena, Fray Esteban de Uterga, Capt. Thomas Furst a|b S.S. „Maracaibo", Evencio Fonseca, Johans Haart, Loviei & Caruso, Trinidad Madron, Manuel Ponce, J. L. Pietersz, José Ma. Romero T., Merceli Ys a|b „Hirondelle".

Nederland.

Mijnontginning.

Iets belangrijks voor Curaçao en Aruba!

Door de Regeering is ingediend een wetsontwerp, houdende nadere bepalingen betreffende de mijnontginning, met wijziging der wet van 21 April 1810.

Dit thans ingediende ontwerp bepaalt zich, evenals het ingetrokken wetsontwerp, tot voorziening in enkele leemten der mijnwet van 1810.

Op het voorbeeld van de regeling van de Fransche wet van 27 April 1838 wordt thans voorgesteld om de gelegenheid te openen *om een concessionaris, die van zijn concessie geen behoorlijk gebruik maakt, bijwege eener gerechtelijke uitwinning door een ander te doen vervangen*.

Gegronde hoop dus, dat op „Santa Barbara" weer gewerkt zal worden.

Het ontwerp bevat voorts eenige bepalingen ten behoeve van de veiligheid en in het algemeen omtrent den arbeid en het verblijf in de mijnen.

Dit zal den mijnwerkers van Aruba welkom wezen.

Noodig is, zegt de Regeering, de mijn-industrie als een afzonderlijken tak van nijverheid te beschouwen en

daarop de Arbeidswet en de Veiligheidswet niet van toepassing te doen zijn.

Buitenland.

Amerika.— De werkstaking in de kolenmijnen beheerscht in de Vereenigde Staten op dit oogenblik den geheelen toestand. President Roosevelt, heeft, na zijn mislukte tusschenkomst, verzekerd, dat hij, onder instemming van de geheele natie, een einde aan de staking zou maken, hoe dan ook. Hij heeft thans, zeker ter uitvoering van dit plan, aangeboden een commissie te benoemen om de punten van geschil tusschen de mijnwerkers en de mijneigenaars te onderzoeken, indien de Voorzitter der Vereeniging van mijnwerkers er voor zorgt dat de stakers dadelijk aan het werk gaan. Op dit aanbod van den President is nog geen antwoord ontvangen.

John Brisben Walker, hoofdredacteur van de „Cosmopolitan Magazine", heeft President Roosevelt voorgesteld, Pierpont Morgan als scheidsrechter tusschen werkgevers en stakers te doen optreden. Mitchell, de leider der werkstakers, heeft met dit plan reeds zijn instemming betuigd en verklaard, in Morgan het grootste vertrouwen te stellen, terwijl Morgan geheel bereid is de taak van arbiter op zich te nemen en van zijn tusschenkomst gunstige resultaten beloofd heeft, mits men hem geheel naar eigen verkiezing laat handelen. Mevrouw Samuels, een rijke mijnbezitster, moet de regeering honderdtwintigduizend hectaren mijngrond in Kentucky hebben aangeboden, om die geheel kosteloos te doen exploiteeren, ten einde aldus algeheel gebrek aan steenkool te voorkomen.

Uit Londen wordt gemeld. dat te New-Castle voor Amerikaansche rekening 100,000 ton kolen zijn aangekocht. In Lancashire is de steenkool in korten tijd ongeveer 3½ shilling per ton gestegen.

Duitschland.—De Boerengeneraals, die naar Frankrijk zijn, hebben geen officieele verklaring gegeven, van wat tusschen hem en de Duitsche regeering is voorgevallen. Zij zijn bang, dat hun woorden in Duitschland verkeerd zullen worden uitgelegd en dus nadeel doen aan hun zaak. De Wet heeft intusschen aan den correspondent van de „Frankf. Ztg." toch iets gezegd.

„Aan een eenigszins officieele uitnoodiging zouden wij zonder meer gevolg hebben gegeven en zeer zeker zouden wij ons tot den Engelschen gezant hebben gewend, als dit *officieel gewenscht* was.

„Maar", ging hij voort, „in den grond der zaak moet het ons tegenstaan, tot een bezoek bij den Keizer te worden uitgenoodigd. Ik wensch hier niet verkeerd verstaan te worden, want de persoon van den Duitschen Keizer is mij zeer sympathiek, evenals aan mijn broeder-generaals. Wij zouden het tot een groote eer gerekend hebben, als zulk een illustre vorst ons eenvoudige lieden had willen zien, maar het bezoek bij den Keizer zou noodzakelijkerwijs een bezoek bij de staatshoofden van alle landen die wij bereizen, noodig hebben gemaakt. Hierdoor zou onze reis in het politieke vaarwater gedrongen zijn, en dat willen wij onder alle omstandigheden vermijden. Wij reizen als particulieren die voor hunne ongelukkige landslieden geld inzamelen; dat alleen en niets anders is ons doel."

Na deze verklaring wordt zeer waarschijnlijk de lezing, die wij in de „Daily News" aantreffen.

„Toen generaal De Wet zich in Den Haag bevond, werd hem door een Duitsch officieel persoon, op niet-formeele wijze medegedeeld, dat Keizer Wilhelm de Boerengeneraals wenschte te zien. De Wet antwoordde, dat dit voor de generaals een groote eer zou zijn. Als de Keizer dit wenschte zouden zij hunne opwachting maken.

„Daarna werd de vraag besproken op welke wijze de voorstelling zou plaats hebben. De Wet verklaarde uitdrukkelijk in te stemmen met het denkbeeld, dat de Britsche gezant te Berlijn de generaals aan den Keizer zou voorstellen.

„De generaals verwachtten, dat hun door het Hof te Berlijn een formeele mededeeling zou worden toegezonden, dat de Keizer hen zou ontvangen, en dat zij door den Engelschen gezant zou worden voorgesteld.

„Doch zulk een mededeeling ontvingen de generaals niet; integendeel, zij ontvingen op dezelfde niet-formeele wijze de mededeeling, dat zij het initiatief moesten nemen en zich tot den Engelschen gezant te Berlijn moesten wenden. Deze aanwijzing volgden de generaals niet, daar zij als particuliere personen een liefdadig doel voor oogen hebben en niet voornemens zijn bij welk hooggeplaatst persoon ook, audienties aan te vragen."

De Wet had dus gelijk te zeggen, dat de Duitsche Keizer de Boerengeneraals niet had uitgenoodigd.

Omgekeerd hebben de Boeren nooit geweigerd tot den Keizer te gaan en zich aan dezen door den Engelschen gezant te laten voorstellen. Zij hebben alleen gewacht, dat zij gevraagd zouden worden tot een bezoek, dat noch op hun weg, noch in hunne bedoelingen lag, om de reden door de Wet zoo duidelijk aangegeven. Dit is voor den Duitschen Keizer een streep door de rekening geweest. Zijn officieuse mededeeling had hij gehoopt beantwoord te zien door een onderdanig verzoek om een gehoor, dat de Keizer zoo smadelijk aan Kruger weigerde. Hierin heeft hij zich vergist.

De Boeren hebben zich vrij onverschillig betoond tegenover hetgeen hij als gunstbetoon beschouwde. Zij mogen een gedeeltelijke waarheid zeggen, wanneer zij verzekeren, dat zij sympathie voor den Keizer gevoelen, doch zij hebben niet vergeten dat de vorsten — de Duitsche het eerst, het meest, het leelijkst — de Boeren in den steek lieten.

De Boeren gaan nu van Parijs naar Berlijn, zonder door den Duitschen Keizer ontvangen te worden om vandaar weer naar Engeland te gaan, daarheen naar de „Petit Bleu" verzekert, door Chamberlain ontboden.

Italie.— Tal van plaatsen in het zuidoosten van Sicilië zijn zwaar geteisterd door overstroomingen, een gevolg van hevige stormen en regens, die de bergstroomen plotseling hevig deden aanzwellen.

Een telegram uit Syracuse meldt hierover het volgende: „Een gedeelte van de benedenstad van Modica is vernield. De bergstroomen San Francisco en Santa Maria, die door de stad loopen, begonnen plotseling onrustbarend te wassen, ze voerden slijk en reusachtige steenen mee, vernielden de huizen en voerden menschen, meubelen, voorraden en dieren mee. Vele huizen zijn ingestort. Tot dusver zijn meer dan 80 lijken gevonden, die in de kerk zijn neergelegd. Te Cassaro is alles vernield, te Seigli, Palazolo, Acreide, Ferla en Giarrotana is groote schade aangericht. Troepen verleenen hulp bij het reddingswerk.

Een later bericht uit Syracuse meldt, dat het aantal slachtoffers te Modica tot dusver driehonderd bedraagt. De San Francisco en de Santa Maria hebben op hun weg alles verwoest, bruggen weggeslagen, wegen onbegaanbaar gemaakt, spoorwegen vernield. De schade bedraagt bij de vijf millioen. Tegelijkertijd met cycloon en overstrooming werd een hevige onderzeesche werking waargenomen tusschen het eiland en Italië. Ook de Vesuvius begint te werken.

Turkije.— Berichten uit Sofia wijzen op een steeds grooter uitbreiding van den Macedonischen opstand; zoo worden alle passen om Betolia door de opstandelingen bezet gehouden, terwijl de dorpen Zapan en Gawati door de Turksche troepen bezet zijn, zonder evenwel veel verder te kunnen komen, daar de opstandelingen zich in alle stategische punten hebben genesteld. Om Betolia staan vijftig stuks Turksche kanonnen, die de stad dreigen te bombardeeren.

In Monastir is de toestand niet minder ernstig; de opstandelingen staan hier onder bevel van Bulgaarsche officieren en steeds heeft nieuwe aanvoer van geweren en kanonnen plaats.

De berichten uit Turksche bron blijven echter de geheele beweging als onbeteekenend kenschetsen: het aantal opstandelingen wordt van uit Constantinopel op niet meer dan 3000 geschat.

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentien.

ANUNCIO.

Bendementoe di PREENDANAN di PLATA, ORO i DJAMANTA koe tin placa fiá ariba nan na *Spaar- en Beleenbank*, esta esnan for di 3 di Mei 1900 té 24 di April 1901, bao di No. 1 L té No. 10000 L, lo toema lugá dia MARS 11 November i dia Marsnan koe ta sigi.

Ta jama interesadonan di bin paga nan interes, afin di evita nan bendementoe.

Curaçao, 4 di November 1902.

President.
A. JESURUN.

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 3den Mei 1900 t/m 24 April 1901, onder N°. 1 L t/m N°. 10000 L, zal plaats hebben op DINSDAG 11 November a. s. en volgende Dinsdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 4n. November 1902.

De Voorzitter,
A. JESURUN.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen
NEW-YORK,
PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1902.	Philad.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	Oct. 4	Oct. 11	Oct. 18	Oct. 25	Nov. 1	Nov. 8
Komt aan te SAN JUAN	9		23		6	
Vertrekt van „	10		24		7	
Doet CURAÇAO aan	12		26		9	
Komt aan te LA GUAIRA	13	18	27	Nov. 1	10	15
Vertrekt van „	15	19	29	2	12	16
Komt aan te PTO. CABELLO	16		30		13	
Vertrekt van „	17		31		14	
Komt aan te CURAÇAO	18	20	Nov. 1	3	15	17
Vertrekt van „	19	27	2	10	16	24
Doet LA GUAIRA aan	20		3		17	
„ SAN JUAN „	22		5		19	
„ PONCE „		29		12		26
Komt aan te NEW-YORK	27	Nov. 6	10	18	24	Dec. 2

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia
Vertrekt van CURAÇAO	Oct. 13	Oct. 20	Oct. 27	Nvo. 3	Nov. 10	Nov. 17
Komt aan te MARACAIBO	14	21	28	4	11	17
Vertrekt van „	17	25	31	8	14	22
Komt aan te CURAÇAO	18	26	Nov. 1	9	15	23